

ה' איש מלחמה – מלך שהשלוו שלו

"ה' איש מלחמה - ה' שמו, רבי יהודה אומר הרי זה מקרא עשיר במקומות הרבה"¹.

מאמר חז"ל מופלא זה הציג כבוד אבי מורי ורבי, הרב הנזיר הקדוש זצ"ל, בראש כרוזו הידוע "לבני הישיבות בצבא ישראל", שנכתב בעיצומה של מלחמת השחרור והמצור על ירושלים, בשנת תשי"ח. על עומק כוונתו באותו עניין אפשר לעמוד מתוך עיון נוסף בדבריו על נושאי המלחמה והשלוו שנתפרסמו בחוברת מיוחדת תחת השם "מגילת מלחמה ושלוו". ואכן, דומה שפסוק זה נוקב ויורד לעומק הרעיון של נושא המלחמה והשלוו, מבחינת תפיסת האלוהות שביהדות, בסולס הערכים של יעודי בני ישראל.

נציג תחילה את השאלה המרכזית: כלום לפנינו שני מושגים שבעצם מהותם אינם יכולים לדור בכפיפה אחת והם תרתי דסתרי - או מלחמה או שלום, כמקרא שכתוב: "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב"², או שמא לפנינו שני פנים של עניין אחד, שני לבושים של השכינה העליונה, או הכל לפי העניין, לפי המקום ולפי הזמן?

באותה מכילתא ממשיכים חז"ל ומביאים דברים על שמו והופעתו - התגלותו של הקב"ה: "מגיד שנגלה עליהם בכל כלי זיין" - ולהלן רשימה מפורטת של כל כלי זיינו של הקב"ה הנזכרים במקראות הרבה - "שומע אני ולא שהוא צריך לאחת מכל המידות האלו, תלמוד לומר 'ה' איש מלחמה ה' שמו' בשמו הוא נלחם ואינו נלחם באחד מכל הכלים". דברים נפלאים אלה מלווים במאמר חז"ל שני הבא אחריהם, העוסק במישרין בבעית היסוד של האלוהות - 'השניות', כביכול, שאינה אלא אחדות אמיתית:

'ה' איש מלחמה' - למה נאמר? לפי שנגלה על הים כגיבור עושה מלחמה שנאמר: 'ה' איש מלחמה', נגלה בסני, כזקן מלא רחמים, שנאמר 'זיראו את

¹ מכילתא בשלח פרשת השירה ד'.
² איכה ג' ל"ח.

הרב שאר ישוב הכהן

אלוקי ישראל. וכשנגאלו מה הוא אומר: זכעצם השמים לטוהר' וכו' שלא ליתן פתחון פה לאומות העולם לומר שתי רשויות הן. אלא 'ה' איש מלחמה, 'ה' שמו'. הוא על הים, הוא במצרים, הוא לשעבר, הוא לעתיד לבוא, הוא בעולם הזה, הוא לעולם הבא וכו' יש גיבור במדינה שמשקינאה ונבורה לובשתו אפילו אביו ואפילו אימו ואפילו קרובו, הכל מכה בחמה והולך לו. אבל הקב"ה אינו כן. 'ה' איש מלחמה, 'ה' שמו', 'ה' איש מלחמה - שהוא נלחם על המצריים, 'ה' שמו - שהוא מרחם על בריותיו שנאמר: 'ה' אל רחום והנון' וגו'.

מושג האלוהות המתגלה בפנים הרבה, המגיע למזיגה הנפלאה של דין ורחמים בזמן הגאולה, שאז מתגלה 'ה' בטהרתו העילאית כעצם השמים לטוהר, שהוא יוצר אור ובורא חושך, עושה שלום ובורא מלחמה, עושה טוב ובורא רע - הוא המתגלה לאצילי בני ישראל המוסרים נפשם באהבה על קדושת שמו יתברך ועושים עצמם הדום לשכינה לבנת הספיר, כעצם השמים לטוהר. על כן רבותינו במכילתא³ מוסיפים דברים נשגבים בנושא קידוש ה', דברים הנוקבים ויורדים עד תהומה של נפש: "ה' איש מלחמה - אפשר לומר כן? והלא כבר נאמר: 'הלא את השמים ואת הארץ אני מלא' וכו', ומה תלמוד לומר איש מלחמה? מפני חבתכם ומפני קדושתכם - אקדש שמי בכם".

נמצאנו למדים: כשמדובר באלוהות, השניות של המלחמה ושלוש אינה אלא אחדות אמיתית, אך כשמדובר בבני אדם רגילים, תכונות המלחמה ותכונות השלום סותרות זו את זו באופן מהותי ויסודי. הזקן - זן, הצעיר - נלחם, איש החסד - זן מפרנס, איש המלחמה - יעיר קנאה יריע אף יצריח, על אויביו יתגבר. אכן, תכונת איש החסד והשלום מנוגדת באופן מהותי לאיש הקרב והמלחמה. רק לעיתים נדירות עולות שתי התכונות בקנה אחד ונוצרת הרמוניה של מלחמה ושלוש, מלחמה המביאה לידי שלום. זוהי תכונה משיחית שנתברך בה דוד המלך, להנחילה אחריו לדורות, למשיח צדקנו שעליו נתנבא ישעיהו הנביא: "ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעה ויראת ה'". כאן בלבד נוצרה ההרמוניה הנפלאה של זה שעליו נאמר: "והכה ארץ בשבט פיו, וברוח שפתיו ימית רשע". אך אח"כ יתעלה: "והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו". מתוך כך יגיע העולם כולו, עולם החי ועולם האדם, למדרגה עליונה של שלום נצחי - "וגר זאב עם כבש, ונמר עם גדי ירבץ וכו' ושעשע יונק על חור פתן וכו' לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". אין להשיג תכונה נפלאה זו אלא מתוך

³ שם.

ה' איש מלחמה - מלך שהשלום שלו

דביקות עילאית במידותיו של הקב"ה - כדבריו של התנא האלוהי אבא שאול, "מה הוא חנון אף אתה חנון, מה הוא רחום אף אתה רחום". וכן פוסק הרמב"ם⁴:

כך למדו בפירוש מצוה זו: מה הוא נקרא חנון אף אתה היה חנון. מה הוא נקרא רחום אף אתה היה רחום. מה הוא נקרא קדוש אף אתה היה קדוש. ועל דרך זו קראו הנביאים לאל בכל אותם הכינויים: ארך אפיים, ורב חסד, צדיק וישר, תמים, ניבור וחזק וכיוצא בהן, להודיע שהן דרכים טובים וישרים והייב אדם להנהיג עצמו בהן.

על דרך זו אנו אומרים: מה הוא - מצד אחד מלך שהשלום שלו וכל הופעתו מעוטרת תלג חיוור, שלג לבן, שהוא סמל השלום, ומן הצד השני ה' איש מלחמה "חבש כובע ישועה בראשו הושיעה לו ימינו וזרוע קודשו", והוא "בא מאדם חמוץ בגדים מבצרה", והוא הוא אשר "הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו", והוא הוא "אל נקמות ה' אל נקמות הופיע, הנשא שופט הארץ השב גמול על גאים", כך יזכה האדם לדבוק במידותיו של הקב"ה ויתעלה למדרגות הגבוהות הללו. מדרגות אשר בהן מצד אחד יהיה מאלה אשר רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאומים, אך מן הצד השני יהיה כל כולו וכל הוייתו דובק בשלום ורודף אחריו. יהיה מתפלל תמיד לשלום וכל מעשיו לא יהיו מכוונים אלא אליו, "בקש שלום ורדפהו", כאב את המלחמה כרע ההכרחי החולף, ורדוף אחר השלום כטוב נצחי ובר-קיימא, שלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, כמקרא שכתוב, "ה' עז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום", שמו של הקב"ה - שלום.

חזונו של נביא האמת והשלום, ישעיהו, מעלה את העולם כולו לשלום של שלימות עליונה. וכן על מה שאמרה התורה: "והשבתי חיה רעה מן הארץ", דרשו חז"ל: "משביתם שלא יזיקו... וכן הוא אומר יוגר זאב עם כבש וכו' ונער קטן נהג בס וכו', ואריה כבקר יאכל תבן"⁵.

ב"מגילת מלחמה ושלום" מביא אאמו"ר זצ"ל את דברי הרמב"ן והאברבנאל על הקשר שבין אכילת בשר וטריפת החיות אחת את רעותה, לבין קלקול העולם, ולעומת זאת את חזון ארץ ישראל באחרית הימים, בעת שקיום המצוות יהיה כאשר היה העולם בראשיתו, בגן עדן שלפני החטא. אז יהיה העשב לאכילה. וכך כותב הוא בפרק "חזון אחרית הימים":

⁴ הלכות דעות א' ו'.

⁵ תורת כהנים ויקרא כ"ו ו'.

הרב שאר ישוב הכהן

ועניינו, שאכילת הבשר לבעלי חיים מוליד בו אכזריות חמה ותכונה רעה. וכשנתן רשות לנח ולבניו לאכל בשר, אמר אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש, מפני שחשש שמפאת האכזריות והזדון אשר יתילד בהם מאכילת הבשר יהרגו איש את אחיו. בעבור זה ייעד הנביא, שבימות המשיח 'אריה כבקר יאכל תבן', שמוזה יזון, לא מאכילת בשר, ולכן לא יהיה בו אכזריות חמה ושטף אף, ולא ירעו ולא ישחיתו'.

אז בתום מלחמות האדם באדם, ותהיה התעלות העולם, כימי קדם, והיה כן מאכל אדם, כלאדם הראשון, 'כל עשב זורע זרע... ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זורע זרע לכם יהיה לאכלה'.

לכן נצטוונו בצאתנו למלחמה לקרוא לשלום תחילה לפני שנכנס לקרב. וכן לימדונו רבותינו בספרי: "תדע לך כמה גדול כוחו של השלום שאפילו המלחמה, שאין אדם יורד לתוכה אלא בחרבות וברמחים אמר הקב"ה: כשתהיו הולכין לעשות מלחמה - לא תהיו פותחין תחילה אלא בשלום. מנין? ממה שכתוב בענין יכי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום"⁶.

הסינתזה המופלאה של איש מלחמה ואיש שלום, מופיעה בכל הדרה וסגולתה, בדמותו של הכהן הגדול מאחיו. הכהן - הוא סמל השלום, כמו שאמרו רבותינו: "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"⁷. הכהן מברך את עמו בשלום - "וישם לך שלום". ברם הכהן הוא היוצא לפני אחיו למלחמה - הוא כהן משוח המלחמה הניצב בראש הצבא, המדבר אל העם כמקרא שכתוב⁸: "והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם, ואמר אלהם: שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם, אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, כי ה' אלהיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם".

דמותו של פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, היא שמסמלת יותר מכל את ההרמוניה של הקנאי איש המלחמה, הקס מתוך העדה ורומח בידו והזוכה לברכת השלום. "לכן אמר, הנני נתן לו את בריתי שלום". פנחס זה אליהו - מלאך הברית הרוכב על רכב אש וסוסי אש ומקנא לשם האל, והוא המיועד להשיב "לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" ולהיות נביא השלוט לעולם כולו.

⁶ דברים כ"י.
⁷ אבות א' י"ב.
⁸ דברים כ' ב'ד'.

ה' איש מלחמה - מלך שהשלוש שלו

ב"מגילת מלחמה ושלוש" כותב אאמו"ר על גבורת השלוש את הדברים הבאים:
כהן מברך בכל יום, זישם לך שלום, וישראל מתפללין שלוש פעמים ביום,
'שים שלום', 'שלום רב'.

ומוסיפים תפילה, אדיר במרום שוכן בגבורה, אתה שלום ושמן שלום.
(כך יש לשים לב - מתפללים על השלום אל השוכן בגבורה).
ויש נוסחה: שוכן בגבורת שלום.

זאת אומרת, השלום זקוק לגבורה, השומרת עליו. חזיון, הציוד בנשק,
ולמוד תכסיסי מלחמה, וחינוך בחורי העם לגבורת מלחמה, הוא צריך
לשלום, להסיר הפחד והיראה מפני צר ואויב, ללמד בני יהודה קשת'.

וכך כל העמים, מזיינים צבאות, ולומדים מלחמה, ברצון ובאונם, מיראה
ופחד, אחד מפני השני, ומקריבים בחירי בניהם, למולך המלחמה.

והתקוה, התוחלת, נשמת אפינו, הוא החזון, חזון אחרית הימים, והיה
באחרית הימים... לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה'.

שם בפרק "סוד המלחמה" הוא מעמיק לתורת הסוד, תורת הספירות ושמות
הקודש על פי הפסוק⁹: "ה' צבאות עמנו, משגב לנו אלהי יעקב סלה", וביאורו של
המקובל האלוקי ר' יוסף גיקטיליא בספרו "שערי אורה", שערים ג'-ד'. הדברים
עתיקים ונשגבים, ונוכחים כאן רק במרומז:

נמצאנו למדים: צבאות הוא שם הקודש המיוחד ל-ה' איש מלחמה, הוא
ילחם לך, בצבאות ישראל.

והוא מיוחד לנצח והוד, נצח מימין והוד משמאל, הוד גבורה, חגור חרבך
על ירך גבור, הודך והדרך, כי נצח והוד תרין ירכין, סמכין, שעליהם הגוף
תפארת ישראל.

אמנם כנגד זה, עניין השלוש הנרמז בסוד מודים דרבנן. שם אנו מתפללים
ומודים על הניסים ועל הנפלאות ועל הגבורות ועל המלחמות ועל הישועות, ושם אנו
מסיימים בתפילת ברכת הכהנים ובתפילת שים שלום, וכמו שהוא כותב שם
ב"מגילת מלחמה ושלוש":

ה' א' צבאות הם סוד מידת תלמידי חכמים מרכים שלום בעולם, וסודו
ליודעי חן.

⁹ תהלים מ"ו ח'.

הרב שאר ישוב הכהן

ועוד עיין שם על דרכן של צורבין דרבנן הלוהטים באש קודש ה' צבאות ולוחמים
מלחמות ההלכה, מלחמות התורה וגם מלחמות ה' ממש באויבי ישראל.

כי מתלבש ה' לבוש הוד נוצח כל מלחמות ישראל ונפרע לנו מצרינו,
ומשלם גמול לכל אויבי נפשינו. וצריכים אנו להודות למי שנתלבש לבוש
הוד ונצח מלחמת, וזהו: 'אל ההודאות אדון הנפלאות'.

ויסודו, סוף ההודאות, ברכת השלום.

נוסיף ונבהיר: אבי מורי, הרב הנזיר זצ"ל, לא התעלם מן הקושי הנורא ומן
הסתירה המרעישה, שיש בין אידיאל השלום ובין הצורך להלחם ולשפוך דם. כמו
שכתב בפרק "סוד המלחמה והשלום":

יסוד השלום סמוך לצבאות, אדיר במרום שוכן בנכורת שלום. תכלית
מלחמת הצבאות בנצח והוד הוא השלום, כריתת ברית שלום. כריתת ברית
שלום הוא בהטפת דם – דם ברית.

זאומר לך בדמיך חיי, ואומר לך בדמיך חיי.

היסוד הוא השלום.

בתפילה, פותחים בשלוש ראשונות: חסד – מגן אברהם, גבורה ותפארת,
קדוש. והותמין בשלוש אחרונות: נצח – רצון – רצה, הוד – מודים, ויסוד –
שים שלום.

וכהן מברך: זיישם לך שלום,

ופומהין גאולה לתפילה.

ופוד הגאולה ביסוד השלום.

ויפה העיר המביא לדפוס שם לדברי המדרש ויקרא רבא¹⁰: "גדול השלום
שכשמלך המשיח בא, אינו פותח אלא בשלום".

מצד אחד היה אבי מורי איש חסד ואיש שלום. בכל נימי נפשו היה מתעב רצח
וסולד משפיכות דמים. וכן כתב ביומנו מימי מלחמת העולם השניה:

המלחמה היא נגע צרעת האנושות בדורותינו ובכל הדורות לעולם.
רציחה המונית כללית. רוצחים עשרות אלפי נפשות, מהרסים הבניינים
המפוארים והמוסדות הנעלים של הסיפרות והאומנות. הרס. וכל המוסף
להמית ולהחריב ולהשמיד הוא המנצח, המצליח המשובח. הקריאה צריכה

¹⁰ פ"ט טו.

ה' איש מלחמה - מלך שהשלוש שלו

לפנות לעמים, להמוני העם ובחירהם, במאמרים ובספרים לעורר תנועת שלום, בהתנגדות מוחלטת לרציחה המונית - המלחמה.

אך מן הצד האחר, היה הוא עצמו, כל כולו, בוער באש קודש של אמונה במלחמת ה' לעם ישראל. כמו שכתב בעצמו ב"מזמור לדוד" "ה' נלחם לנו", ועוד שם, "והנה הופיע ה' אלהי צבאות ישראל, רוח גבורה נחה על שמשוני העם", ועוד: מי פעל ועשה זאת, קורא הדורות מראש, אל אלהי צבאות ישראל, רוח גבורה השרה על בניו, מלא רוח חרות ושואפי גאולת עם, רבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים.

ואם ישאל השואל: כלום אין לך סתירה נוראה מזו? מצד אחד - **קריאה לשלום**, שלום עכשיו וכל עת, ושליחה מוחלטת של המלחמה ורצח ההמונים, ומן הצד האחר **קריאה למלחמת מצוה**, לנקמה שיסודה הצדק, וליציאה לצבאות ה' בגבורים?

אכן, הדברים מתבהרים ומתבררים לכל עומקם ב"מגילת מלחמה ושלום" בפרק "מלחמה, שנאה, נקמה, כח וצדק", בדיון המעמיק על מיני המלחמה: מלחמת מצוה, מלחמת רשות ומלחמת חובה, ובבירור הלכות המלחמה וביחוד בפרק "קריאה לשלום". נזכיר ראשי פרקים: יש מלחמה ויש מלחמה. יש מלחמת שחרור, יש מלחמת שיעבוד ויש מלחמות הדתות והדעות. מלחמת השחרור היא מלחמת מצוה, מלחמה שיש בה הגנה והתקפה כאחד. וכן כותב בפרק "מיני המלחמה":

מלחמת השחרור - הגנה והתקפה: אם המשעבד פנימי, בארץ, עורכים חבלות, מרביצים מכות בו, עד כי ימוג ויירד, או עד כי יפול ויסתלק, ויבוא השחרור, הירות העם בארצו.

ואם האוייב מבחוץ, הכלל: 'הבא להורגך השכם להורגו' (התורה אמרה: בא להורגך השכם להורגו)¹¹.

עד שיבוא האוייב לארצך, תצא למלחמה עליו, וזאת התקפה לשם הגנה. זו וזו מלחמת מצוה, יצא החתן מחדרו וכלה מחופתה.

אאמו"ר, הרב הנזיר זצ"ל, מדגיש את הצד היפה שבמלחמה, המגלה את הנעלה שבמידות האדם, מידת מסירות הנפש וביטול האינטרס האישי למען הצלת הזולת ולמען שלום הכלל. ההקרבה האישית של האנדוידואל מודגשת ב"מגילת מלחמה ושלום" בהדגשה יתירה.

הטוב שבמלחמה מתגלה, מסירות הנפש, בימול היחיד לכלל האומה, לכלל ישראל וארץ ישראל, הקודש והמקדש, קידוש השם!

¹¹ ברכות נ"ח ע"א, ס"ב ע"ב, וסנהדרין ע"ב ע"א. מדרש תנחומא ורבה - פנחס, על הכתוב 'צור את המדעיינים' (במדבר כ"ה י"ז) מכאן אמרו חכמים: 'הבא להורגך השכם להורגו'.

הרב שאר ישוב הכהן

כך מלחמות יהושע והשופטים המושיעים, חיילות בית דוד, החשמונאים ולוחמי מלחמות בית שני לפני חורבנו, ואחר כן תלמידי רבי עקיבא, לוחמי בית"ר, ויחידי סגולה בגולה הארוכה, שמסרו נפשם להגנת ישראל, טף ונשים, ומקדש מעט. כל אלה, מכלל מלחמת מצוה, מלחמת השחרור וההצלה.

זו מצוה וחובה – חובת העם, הקם לשחרור ולגאולה.

רק אויל יאמר: הבא להורגך התרפס לפניו, ופשוט צווארך, אולי יהום, אולי ירחם.

זוהי כניעה של חסיד שומה, הגובלת לפשע.

ואם ביחיד הדברים אמורים, על אחת כמה וכמה בחיי העם. אומר דוד, ללמד בני יהודה קשת הננה כתובה על ספר הישר, ומכאן חובת הגיוס לצבא, לצבא ישראל, הנלחם לקיומו, ולשלומו. ו-ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום' העוז והכוח מביא לברכת השלום.

מלחמת השחרור – אלה מלחמות העמים הקטנים, בעמים הגדולים, המשעבדים. זו לא רק להגנת הגוף והממון מפני מנצליהם, המוצצים לשדם, ניוונים מפרי עמלם, ומעבירים אותם להנאתם, אלא ביחוד שחרור הרוח, היציאה מעבדות לחרות, ומשעבוד לגאולה.

זו מלחמת מצוה, מלחמת קודש.

זו הסינתיזה של מלחמה ושלום. זו ההרמוניה של ההגות בתורה יומם ולילה, עם היציאה לשדה הקרב למלחמות ישראל. דורשים חז"ל¹²: "עדינו העצני, כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ על שמונה מאות חלל בפעם אחת, שהיה זורק חץ ומפיל שמונה מאות חלל בפעם אחת".

לימדנו אבי מורי, שאין כל סתירה בין התמסרות בכל לב ובכל נפש ללימוד התורה בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים, לבין מסירות נפש על קידוש ה' במלחמות ישראל. ברי שאין כל סתירה בין נאמנות ללא סייג לאידיאל השלום, לבין קבלת עול המצוה של מלחמת קודש להגנת העם ולשחרורו. שהרי חיים אנו בימים גדולים וקשים, ימי חבלי משיח, ימי לידת מלכות ישראל, וחלילה לנו ללומדי התורה, נאמני השלום לעמוד מנגד. וכך כתב בכרוזו לבני הישיבות אשר בצבא ישראל ברומזו על פסוקי שירת דבורה הנצחיים:

¹² מועד קטן ט"ז ע"ב.

ה' איש מלחמה - מלך שהשלווה שלו

אתם, גדולים חקקי לב, נושאי התורה ועמודי תלמודה, חוזי הגאולה ומצפים לישועה.

עת ה' העיר רוח גבורה על בחירי בני ישראל, להחליץ ולצאת לחרף נפשם למות על גאולתנו וחירותנו.

אל דמי לכם, לשמוע שריקת עדרים, ולא לבוא לעזרת ה' בניבורים, ולא להשתתף בצבאות ישראל.

אמנם בני התורה נקראים לתפקידים מיוחדים:

ככהנים הגדולים החשמונאים ובניהם, כרבי עקיבא ותלמידיו, ככהנים משוחי מלחמה, עליכם לעמוד במערכות המלחמה, לעודד רוח העם, למהר המחנה, להכשירם ממאכלי פיגול וטריפה, ולמנוע מחלול שבת קודש, כשאינן הכרח לכך, לערוך תפילה בציבור, ביחוד בשבתות ומועדי קודש, ולקבוע עיתים לתורה, ביחוד בהלכות השעה, כמו הלכות מלכים ומלחמותיהם, ז'היה מחניך קדוש'.

בדברים אלו נקבעו גרעיני היעוד ההסטורי הנעלה של הרבנות הצבאית בישראל, כשם שבישיבת מרכז הרב בין בחירי תלמידי הונתו אדני הרעיון של המחנה הגדול של בני תורה לוחמי צבאות ישראל, הידועים היום בשם "חיילי ישיבות ההסדר". הדברים נתבררו לראשונה בפסקי ההלכה שנתפרסמו במלחמת השחרור על ידי אבא מארי זצ"ל ועל ידי חברו הגדול והקדוש בנו יחידו של מרן הרב זצ"ל, הגאון ר' צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, ראש ישיבת מרכז הרב, במאמרו "למצוות הארץ" שזכיתי להיות מן המעוררים לכתיבתו והדפסתו בימים הגדולים. אמנם - הדגיש אבי מורי זצ"ל:

יש לקבוע סדרים, במועצות ודעת חכמי הישיבות והרבנים הראשיים, שלא יתבטלו מוסדות התורה והישיבות, חס ושלום, כי אם לתומכם ולמעדם, על ידי סידור פלוגות, בסירוגין, ובהתחשב במצבים שונים. ועזרו את אחיהם במלחמה, בתפילה לצור ישראל וגואלו.

בדברים אלו שכתב בשנת תש"ח, לבירור הפסק בעניין חובת בני הישיבות להשתתף בצבאות ישראל מבחינת ההלכה והאמונה, כלל אבא מארי קריאה של אמונה ואחוה אל חבריו, ראשי הישיבות הגדולות, גדולי התורה בישראל, בדברים נרגשים כדלהלן:

ואנו תפילה ותהלה, כי ימים יבואו, וקרובים המה, ועיניהם ועינינו יראו בישועת ישראל וישמחו, ויתקרבו הדעות והלככות, והיה לב ישראל אחד.

הרב שאר ישוב הכהן

ואתם המתנדבים בעם, ברכו ה', מקול מהצצים, יתנו צדקות ה', לקדש
שם שמים, להגדיל כבוד התורה, ולהרבות תפארת ישראל, יברככם ה'
וישמרכם, יאר ה' פניו אליכם וישם לכם שלום.